

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності
(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення підсумкового контролю
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(шифрі назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою економіки підприємства та менеджменту, протокол № 11 від 19.04.2016.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Підсумковий контроль успішності навчання здобувачів з дисципліни «Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності» та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною навчальною дисципліною проводиться у формі семестрового диференційованого заліку відповідно до графіку навчального процесу спеціальності.

Семестровий залік – форма оцінки підсумкового засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Завданням заліку є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння здобувачем компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Семестровий екзамен охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування здобувачами компетентностей. Типовий приклад екзаменаційного білету наведено у розділі «Завдання для підсумкового контролю успішності навчання».

Кожен екзаменаційний білет складається з 4 завдань, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки здобувача і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає 20 тестових завдань 1 стереотипне, 1 діагностичне та 1 евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Під час семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів) визначається як сума (проста) балів за результати успішності здобувача при поточному контролі.

Здобувач отримує право на виконання завдань підсумкового контролю заліку, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі досягла 35 балів.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

2.1. Зразок екзаменаційного білета

Форма № Н-5.05

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній рівень доктор філософії

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(шифр і назва спеціальності)

Навчальна дисципліна «Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1. (20 балів)

1. До показників, що формуються із зовнішньої інформації належать:

а) показники загальноекономічного розвитку країни, показники кон'юнктури фінансового ринку, показники діяльності контрагентів і конкурентів, нормативно-регулюючі показники;

б) показники фінансової звітності підприємства, показники управлінського обліку, нормативно-планові показники, пов'язані з фінансовим розвитком;

в) показники кон'юнктури фінансового ринку, показники діяльності контрагентів і конкурентів, нормативно-регулюючі показники; показники фінансової звітності підприємства, показники управлінського обліку.

2. Показники фінансової звітності підприємства це показники, що формуються із:

а) зовнішніх джерел інформації;

б) внутрішніх джерел інформації;

в) змішаних джерел інформації.

3. Концепція вартості грошей в часі полягає в тому, що:

а) вартість грошей з часом змінюється з урахуванням норми прибутку;

б) вартість грошей з часом змінюється з урахуванням рівня інфляції;

в) вартість грошей з часом змінюється з урахуванням їх маси в обороті.

4. Сума інвестованих в даний момент грошових коштів, в яку вони перетворюються через певний період часу з урахуванням відповідної відсоткової ставки називається:

а) майбутня вартість грошей;

б) теперішня вартість грошей;

в) минула вартість грошей.

5. Методи нарахування відсотків можуть називатися:
- антисепативними і рекурсивними;
 - простими і складними;
 - попередніми і прикінцевими.
6. Методичні підходи до оцінки вартості грошей в часі диференціюють:
- за оцінкою вартості грошей при дискретних потоках платежів по простих та складних відсотках;
 - за оцінкою вартості грошей при дискретних потоках платежів по простих, складних відсотках та ануїтеті;
 - за процесами нарощення вартості та її дисконтування.
7. Визначити майбутню вартість вкладу при використанні простого відсотка за рік за наступних умов: першопочаткова сума внеску 100 тис. грн., щопіврічна ставка 20%.
- 40 тис. грн.
 - 120 тис. грн.
 - 140 тис. грн.
8. Розрахувати теперішню вартість ануїтету, що здійснюється на умовах поступових платежів (пренумерандо), якщо сума кожного окремого платежу становить 1000 грн., дисконтна ставка 15% в рік
- 6742 грн.
 - 3910 грн.
9. Формула розрахунку операційного важеля виглядає як співвідношення:
- поточного прибутку до маржинального доходу;
 - маржинального доходу до поточного прибутку;
 - маржинального доходу до постійних витрат.
10. Показник, що визначається як різниця між маржинальним доходом та постійними витратами має назву:
- поріг рентабельності;
 - операційний важіль;
 - поточний прибуток.
11. Визначити запас фінансової міцності, якщо виручка від реалізації 1000 грн, поріг рентабельності в грошовому вираженні 895 грн.
- 105 грн.
 - 1,12 грн.
 - 1895 грн.
12. Визначити поточний прибуток, якщо чистий прибуток за період становить 800 грн, відсотки за кредит 200 грн.
- 1000 грн.
 - 600 грн.
13. Робочий капітал розраховується як різниця між
- оборотними активами і поточними зобов'язаннями;
 - поточними зобов'язаннями і оборотними активами;
 - власним капіталом і необоротними активами.

14. До оборотних активів належать:

- а) запаси, дебіторська заборгованість, власний капітал;
- б) запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти;
- в) запаси, дебіторська заборгованість, поточні зобов'язання.

15. Чому дорівнює сума робочого капіталу, якщо у підприємства відсутні довгострокові зобов'язання

- а) необоротним активам;
- б) власному капіталу;
- в) власним оборотним коштам.

16. Алгоритм розрахунку якого показника може бути представлений як співвідношення обсягу діяльності підприємства (обсягу випуску або реалізації продукції) в звітному періоді та середньої вартості необоротних активів підприємства у цьому ж періоді?

- а) показника рентабельності активів;
- б) коефіцієнту придатності необоротних активів;
- в) показника фондівдачі.

17. Яка система коефіцієнтів характеризує наскільки швидко сформовані активи обертаються в процесі господарської діяльності підприємства?

- а) коефіцієнти оцінки оборотності капіталу;
- б) коефіцієнти ліквідності;
- в) коефіцієнти оборотності активів.

18. Розбалансованістю позитивного та від'ємного грошового потоку генерується:

- а) валютний ризик;
- б) ризик неплатоспроможності;
- в) податковий ризик;
- г) структурний ризик.

19. Визначити величину операційного левериджу, якщо поточний прибуток звітного року становив 200 грн., базового 100 грн.; обсяги реалізації звітного періоду склали 4000 грн., а обсяги реалізації базового періоду дорівнювали 3500 грн.

- а) 0,2
- б) 4
- в) 7

20. Рівень цін та котирування цінних паперів на фінансового ринку здійснюється в рамках:

- а) ринкової складової фінансового механізму;
- б) внутрішньої складової фінансового механізму;
- в) системи конкретних методів та прийомів управління фінансовою діяльністю підприємства.

Завдання 2 (стереотипне). (5 балів) Річна потреба в певному виді сировини становить 1500 од. Розмір поточних витрат з розміщення замовлення, доставки товарів та їх зберігання в розрахунку на одну партію

становить 13 тис. грн. Розмір поточних витрат по зберіганню одиниці запасу становить 10 тис. грн. на рік. Визначити оптимальну величину однієї партії сировини, кількість партій на рік, середню тривалість обороту однієї партії.

Завдання 3 (діагностичне). (6 балів) Аналіз технологічної карти виробництва озимої пшениці показав, що умовно-постійні витрати становлять 700 грн. на гектар, ціна 1 ц озимої пшениці 105 грн., змінні витрати на 1 ц озимої пшениці дорівнюють 90 грн. Визначити: а) критичний обсяг виробництва (урожайність) на 1 га; б) розрахувати обсяг виробництва (урожайність), який забезпечує прибуток 150 грн., 200 грн., 350 грн., 400 грн. на гектар.

Завдання 4 (евристичне). (9 балів) Баланс та фрагмент звіту про фінансові результати товариства АВС представлений в табл. 1. та табл. 2.

Таблиця 1.

Статті балансу	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3
Актив		
I. Необоротні активи		
Основні засоби		
залишкова вартість	1245	240
II. Оборотні активи		
Запаси	15967	8708
Незавершене будівництво	605	414
Готова продукція	3590	4616
Товари	6820	6988
Дебіторська заборгованість	9801	13451
Грошові кошти і їхні еквіваленти	1	6
БАЛАНС	42262	47052
Пасив		
I. Власний капітал		
Статутний капітал	705	1201
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	11911	12791
III. Довгострокові зобов'язання		
Довгострокові кредити банків	4483	633
IV. Поточні зобов'язання		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5829	10358
Короткострокові кредити банків	13845	13759
Поточні зобов'язання за розрахунками:		
з одержаних авансів	7410	6674
БАЛАНС	35000	39000

Таблиця 2.

Показники	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	126367	101658
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	111976	88044

На підставі наведених даних необхідно:

розрахувати показники оборотності дебіторської заборгованості, оборотності кредиторської заборгованості, оборотності запасів, коефіцієнт достатності робочого капіталу, коефіцієнт структури довгострокових вкладень, коефіцієнт ліквідності робочого капіталу;

розрахувати комплексний рейтинговий показник по кожному з періодів і визначити кращий;

розрахувати вплив зміни кожного з показників на рейтингову оцінку.

Дати рекомендації щодо покращення функціонування підприємства з урахуванням отриманих результатів.

Затверджено на засіданні

кафедри економіки підприємства та менеджменту ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Протокол №11 від "9" квітня 2016р.

Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

2.2. Перелік завдань для підсумкового контролю

1. Зміст, історія розвитку та зв'язок фінансового менеджменту з іншими науками.
2. Завдання фінансового менеджменту.
3. Предмет фінансового менеджменту.
4. Метод фінансового менеджменту.
5. Перший розділ активу балансу. Склад та економічний зміст.
6. Другий розділ активу балансу. Склад та економічний зміст.
7. Перший, другий розділи пасиву балансу. Склад та економічний зміст.
8. Третій розділ пасиву. Склад та економічний зміст.
9. Звіт про фінансові результати. Склад та економічний зміст.
10. Показники прибутковості діяльності в звіті про фінансові результати.

11. Звіт про рух грошових коштів. Склад та економічний зміст.
12. Прямий та непрямий метод складання звіту про рух грошових коштів. Їх економічний зміст.
13. Звіт про власний капітал. Склад та економічний зміст.
14. Показники ділової активності.
15. Економічний зміст та аналіз показників структури капіталу.
16. Економічний зміст та аналіз показників рентабельності.
17. Поняття та економічна сутність грошового потоку.
18. Класифікація грошових потоків.
19. Завдання управління грошовими потоками.
20. Показники оцінку руху грошових коштів.
21. Показники оцінки ефективності реальних інвестицій.
22. Поняття та класифікація прибутку.
23. Вимоги щодо процесу управління прибутком.
24. Завдання управління прибутком .
25. Елементи механізму управління прибутком.
26. Поняття та методика визначення рівня беззбитковості виробництва.
27. Економічний зміст та методика визначення операційного ліверіджа.
28. Аналіз показників в системі директ-костинг.
29. Активи як об'єкт фінансового менеджменту.
30. Управління оборотними активами.
31. Стратегія фінансування оборотних активів.
32. Управління грошовими коштами.
33. Економічна суть та поняття фінансового ризику.
34. Класифікація фінансових ризиків.
35. Показники рівня фінансового ризику .
36. Поняття та методи визначення величини робочого капіталу за балансом.
37. Рівні фінансової стабільності підприємства та умови їх визначення.
38. Менеджмент та методика розрахунку показників ліквідності балансу та платоспроможності.
39. Поняття та класифікація фінансових криз підприємства.
40. Завдання антикризового фінансового управління.
41. Поняття та причини виникнення банкрутства.
42. Показники оцінки імовірності банкрутства.

43. Прогнозування банкрутства за методикою Альтмана.

44. Поняття та причини виникнення банкрутства.

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результат семестрового заліку оцінюється в балах і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Мінімально можлива кількість балів, які здобувач може отримати за результатами проведення підсумкового контролю – 60.

Максимально можлива кількість балів, які здобувач може отримати за результатами проведення підсумкового контролю – 100

Виконання кожного завдання підсумкового контролю успішності здобувача оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Підсумкова оцінка за диференційований залік з навчальної дисципліни «Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності» розраховується за формулою:

$$S = Z1+Z2,$$

де S – підсумковий максимальний бал, який здобувач може отримати за успішне виконання усіх завдань підсумкового контролю (S=100);

Z1 – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдань першого модульного контролю (Z1=45);

Z2 – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдань другого модульного контролю (Z2=55).

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна

1. Фінансовий менеджмент : Навчальний посібник / [Лепейко Т.І., Миронова О.М., Кривобок К.В., Немашкало К.Р.]. - Харків: ХНЕУ, 2012. – 290 с.
2. Притиченко Т.І., Бихова О.М., Олійник Т.В. Ілюстративний матеріал з навчальної дисципліни "Економіка і фінанси підприємства" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" усіх форм навчання / Т.І. Притиченко, О.М. Бихова, Т.В. Олійник. - Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 222 с.
3. Білик М. Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування: Монографія / М. Д. Білик. - Київ : [ПанТот], 2012. – 279 с.
4. Фінанси підприємств: проблеми і перспективи : Монографія: у 3 т. Т. 2: [М.Д. Білик, С.В. Захарін, Р.І. Заворотній та ін.]. - Київ : [ПанТот], 2012. – 276 с.
5. Кузенко Т. Б. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва на засадах контролінгу: Монографія / Т. Б. Кузенко. - Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 227 с.
6. Практикум з фінансового та управлінського обліку за національними стандартами: Навчальний посібник [М.Ф. Огійчук, Л.Г. Панченко, Л.О. Сколотій, Т.П. Шев'якова, В.В. Посилаєв].-Київ: Алерта, 2013. – 607 с.
7. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник [М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова, та ін.] Київ: Алерта, 2011. – 1040 с.

4.2. Додаткова

8. Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» для студентів спеціальності 8.03050301 «Економіка

підприємства» усіх форм навчання / Укл. М.В. Афанасьєв, Усенко Н.М. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. – 70 с.

9. Синюгіна Н.В. Ілюстративний матеріал з навч. дисципл. "Контроль і ревізія фінансових операцій" /Н.В. Синюгіна. - Х.: ХНЕУ, 2013. – 27 с.

10. Берест М.М. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципл. "Управління фінансовою санацією підприємства" / М.М. Берест. – Х.: ХНЕУ, 2012. – 46 с.

11. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент" / укл. С.В. Юшко; Харківський національний економічний університет. – Х.: ХНЕУ, 2013. – 59 с.

12. Сабліна Н. В. Метод. рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" / Н. В. Сабліна, Т. Б. Кузенко. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 81 с.

13. Калишенко В.О. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Інвестування" / В.О. Калишенко, О.В. Слуцька. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 39 с.

14. Прохорова Т.П. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Фінанси підприємств" / Т.П. Прохорова, О.В. Птащенко. – Х.: ХНЕУ, 2012. – 39 с.

15. Внукова Н.М. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни "Управління активами" / Н.М. Внукова, С.М. Рудак. – Х. : ХНЕУ, 2012. – 30 с.

16. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з навчальної дисципліни "Організація фінансової діяльності" / укл. М.М. Берест, Т.Б. Кузенко, О.Ю. Литовченко [та ін.]. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 127 с.

17. Рац О.М. Методичні рекомендації до виконання практичного завдання "Оцінка кредитоспроможності позичальника" з навчальної дисципліни "Банківські операції" / укл. О.М. Рац. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 30 с.

4.3. Ресурси Інтернет

18. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>

19. Інтернет-портал для управлінців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua>

20. Наука управління. Етика бізнеса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.businessodessa.ru/>